

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 573/2018 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om prövning av asylansökningar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 573/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Mika Niikko/Sannf:

Varför iakttar Finland inte Dublinförordningen och återsänder asylsökande, så att den stat som släppt in asylsökanden på unionens territorium fullgör sitt ansvar när det gäller prövning av asylansökan och

kan en uppenbart grundlös asylansökan i Finland hänvisas till snabb prövning med tidsfrist liksom i Frankrike, och kan en asylsökande som lämnat in ansökan omhändertas av myndigheter under prövningen för att underlätta avlägsnandet ur landet?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Finlands lagstiftning och EU-skyldigheterna förutsätter att en asylansökan som lämnats till myndigheter i vårt land undersöks. FN:s flyktingkonvention tryggar inte direkt rätten att söka asyl eller att uppehålla sig på en viss stats område under den tid som ansökan behandlas. Flyktingkonventionen förbjuder att en person återsänds till gränserna för sådana regioner där personens liv eller frihet är hotad. Rätten att söka asyl baserar sig på att iakttagandet av förbudet mot återsändande förutsätter att en stat utreder personens behov av skydd före återsändande. För att säkerställa att en stat inte bryter mot förbudet mot återsändande ska den ta emot asylansökan och garantera sökandens tillgång till asyلفörfarande.

I Europeiska unionen omfattas asylärenden av en gemensam politik och ett gemensamt europeiskt asylsystem. Inom EU har man avtalat om att när en medborgare från ett tredjeland lämnar en asylansökan till en EU-medlemsstat fastställs den medlemsstat som ansvarar för handläggningen av ansökan enligt EU:s så kallade ansvarsförordning (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013, om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat). Medlemsstaterna ska pröva varje ansökan om internationellt skydd som lämnas in av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som är tillämplig på någon av medlemsstaternas territorium, inklusive vid gränsen eller i transitområden.

I ansvarsförordningen föreskrivs inte att en utlänning ska lämna in ansökan i ett visst land. Där emot föreskriver den om grunderna för fastställandet av den ansvariga staten efter att asylansö-

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 573/2018 rd

kan har inlämnats. Det gäller alltså att notera att tillämpningen av förordningen börjar när asylansökan inlämnas och att förordningen garanterar tillgången till prövning av ansökan om internationellt skydd. Detta innebär att en utlänning som lämnat en asylansökan till en finsk myndighet ska tas emot och få vistas på finskt territorium medan ärendet undersöks. Det är inte möjligt att direkt vid gränsen avvisa en person som lämnar en asylansökan utan att undersöka ansökan.

I ansvarsförordningen föreskrivs om de grunder på vilka den medlemsstat som ska ansvara för prövningen av ansökan fastställs. Kriterierna tillämpas i den rangordning som fastställs i förordningen. Kriteriet kan vara minderårighet, familjemedlemmar i en annan medlemsstat, visum eller uppehållstillstånd i en annan medlemsstat eller inlämnande av asylansökan i en annan medlemsstat. Ett kriterium är att den medlemsstat ansvarar för prövningen av ansökan till vars territorium sökanden först anlänt från ett tredjeland. Om den medlemsstat som ansvarar för prövningen av ansökan inte kan fastställas enligt kriterierna i förordningen ansvarar den medlemsstat för prövningen till vilken ansökan om internationellt skydd först har inlämnats.

Om det finns bevis på att en annan medlemsstat är ansvarig inlämnas en begäran om mottagande eller återtagande av sökanden till denna medlemsstat. Den begärande staten bär bevisbördan om att den stat som mottar begäran är ansvarig. Det räcker alltså inte med att man vet att sökanden anlänt via andra EU-länder, om detta inte kan bevisas med en viss stats exakthet. Inte heller ankomst via en annan stat (t.ex. Sverige) eller passerandet av en inre gräns påför en stat ansvar enligt ansvarsförordningen.

Finland tillämpar och har hela tiden tillämpat ansvarsförordningen till fullo och strävar i varje enskilt fall efter att fastställa om någon annan medlemsstat ansvarar för prövningen av ansökan innan ärendet undersöks. Det gäller också att notera att internationell eller nationell rättspraxis har förhindrat avvisning till vissa inresestater, såsom Grekland efter 2011 och Ungern efter våren 2016. Migrationsverket har åren 2015–2018 lämnat över 5 000 begäran om fastställande av ansvar till olika länder.

År 2015 kunde tredjelandsmedborgare i Europa okontrollerat resa mellan tredjeländer och även komma till Finland. Sökande lämnade inte in asylansökningar före Finland, och i allmänhet hade de inte registrerats som asylsökande eller lämnat fingeravtryck när de anlänt till EU:s territorium. Därför var det mycket svårt att fastställa den medlemsstat som ansvarade för prövningen av asylansökan. Om ingen annan ansvarig stat hittas övergår ansvaret för undersökning och prövning av ansökan på Finland.

Det är klart att det gemensamma europeiska asylsystemet inte fungerade planenligt 2015. EU borde ha kunnat övervaka sina yttre gränser och avvisa utlänningar utan rätt att resa in i territoriet eller alternativt omedelbart ha registrerat dem som kommit för att söka asyl i EU. Den okontrollerade situationen ledde till ett aldrig tidigare skådat antal asylsökande i Finland. Sedermera har medlemsstaterna begränsat tredjelandsmedborgares rörlighet genom att införa tillfälliga inre gränskontroller inom Schengen-området. Inte ens en inre gränskontroll befriar en stat från skyldigheten att pröva en asylansökan om en person lämnar in en sådan vid gränsen.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 573/2018 rd

För närvarande förhandlar Europeiska unionen om en helhet som består av sju bestämmelser om det gemensamma asylsystemet, i vilken bland annat den första statens ansvar för prövningen av asylansökningar preciseras. Inom EU diskuteras dessutom möjligheten att på ett mer omfattande sätt ändra det rådande asylsystemet så att asylansökningar på ett centraliserat sätt ska kunna lämnas vid EU:s yttre gränser. Finland strävar aktivt efter att främja dessa diskussioner.

I EU:s så kallade förfarandedirektiv (Europaparlamentets och rådets direktiv av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (2013/32/EU)) föreskrivs det om asylförfarandena. Enligt direktivet ska medlemsstaterna fastställa rimliga tidsfrister för beslut i första instans i påskyndade förfaranden. Enligt 104 § i utlänningslagen ska Migrationsverket avgöra ansökan inom fem månader från dess inlämnande vid tillämpning av påskyndat förfarande. I påskyndade förfaranden om vilka föreskrivs i 201 § i utlänningslagen kan avvisningsbeslut verkställas snabbare än i normalt asylförfarande.

Inom ramen för direktivet är det möjligt att nationellt föreskriva om olika tidsfrister för prövning av ärenden enligt påskyndat förfarande. Om ärendet inte hinner prövas inom den föreskrivna tidsfristen överförs ärendet till normalt längre förfarande, och då kan avvisningen inte ske påskyndat. Sökanden kan då också vänta på förvaltningsdomstolens beslut om besvären i Finland. Migrationsverket strävar efter att identifiera uppenbart grundlösa ansökningar i den första fasen, och enligt ämbetsverkets asylanvisning ska de prövas påskyndat. Enligt inrikesministeriets uppfattning medför en mycket kort lagstadgad nationell prövningstid inga fördelar. (Den ökar snarare risken för att inte ens klara ärenden hinner prövas genom påskyndat förfarande, om myndigheterna får så många ansökningar att resurserna inte räcker till.)

Förfarandedirektivet ger en möjlighet att tillämpa det så kallade gränsförfarandet. I gränsförfarandet förblir asylsökandena på gräns- eller transitområden tills asylansökan har prövats, om ansökan inte undersöks eller om man tillämpar påskyndat förfarande. Dessa områden ska ha lämpliga och tillräckliga lokaler för förfarandet, och i praktiken bör de motsvara anläggningar för förvar. I gränsförfarande ska ansökan prövas inom fyra veckor. Den finska utlänningslagen föreskriver ingenting om gränsförfarandet, men inrikesministeriet kommer att tillsätta ett projekt för att införliva gränsförfarandet i Finlands lagstiftning. Gränsförfarandet kan endast tillämpas vid EU:s yttre gräns.

I 7 kap. i utlänningslagen föreskrivs om säkringsåtgärder, av vilka den yttersta är tagande i förvar. Enligt 117 a § är den allmänna förutsättningen att tagandet i förvar är nödvändigt och proportionerligt för att klarlägga förutsättningarna för utlännings inresa eller vistelse i landet eller för att bereda eller säkerställa verkställigheten av ett beslut om att han eller hon ska avlägsnas ur landet eller annars för att övervaka att utlänningsen avlägsnar sig. Dessutom föreskrivs om särskilda förutsättningar för tagande i förvar i sex punkter i 121 § 1 mom. Grunderna utgörs av bland annat utredning av identitet eller att det finns grundad anledning att anta att personen utgör ett hot mot den nationella säkerheten. Enligt EU:s mottagningsdirektiv får ingen tas i förvar endast för att personen är asylsökande. Inte heller enligt Finlands lagstiftning får en utlännings tas i förvar enbart för att hans eller hennes asylansökan prövas påskyndat. Grunderna relaterade

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 573/2018 rd

till motiveringarna i asylansökan eller förfarandets snabbhet ger inte i sig möjlighet till tagande i förvar, utan ovan nämnda allmänna och särskilda förutsättningar ska uppfyllas.

Helsingfors 8.2.2019

Inrikesminister Kai Mykkänen